

Aphodius immundus

Alvardyngbagge

Skalbaggar, Bladhorningar och ekoxbaggar

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Akut hotad (CR)
B1ab(iii,iv)+2ab(iii,iv)

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Coleoptera (skalbaggar), **Familj:** Scarabaeidae (bladhorningar), **Släkte:** *Aphodius*, **Art:** *Aphodius immundus* - alvardyngbagge Creutzer, 1799 **Synonymer:**

Kännetecken

En 4,5–6 mm lång bladhorning med kullrig, cylindrisk kroppsform och kraftiga grävben. Kroppen är mörkbrun med benen brunaktiga, huvudet framtill, halsskölden längs kanterna samt täckvingarna gula. Hela översidan är matt av en kraftig mikroskulptur. Arten är svårbestämmd, och bestämningen bör granskas av en specialist.

Utbredning och status

Endast funnen på ett fåtal lokaler på Öland och en lokal på västra Gotland. Senast funnen på Öland 1972. Eventuellt kan arten redan vara försvunnen från landet. Närmast i Danmark, där den dock räknas som försvunnen. Arten finns dessutom i Mellan- och Sydeuropa, Baltikum och Ryssland samt vid östra Medelhavet och därifrån österut till Turkestan och Sibirien.

Ekologi

Lever i spillning på torr, öppen, betesmark, hos oss bl.a. på alvarmark. På Öland har arten påträffats i häst- och kospillning på grusalvar. I Danmark uppges den leva i spillning av ko, häst och får. Även i Mellaneuropa är arten begränsad till klimatiskt gynnade områden. De svenska fynden är gjorda från slutet av maj till juli.

Hot

Hotas framför allt av nerläggning av betesmark, men också av ändringar i betesdriften. Minskningen av arealen betesmark har slagit särskilt hårt mot de magra, sandiga markerna. Det generellt sett lägre betetrycket i dagens betesmarker leder dessutom till en tätare vegetationsstruktur med färre markblottor och ett mindre gynnsamt mikroklimat. Användandet av avmaskningsmedel (avermectiner) utgör en ytterligare belastning på populationer som redan är hårt trängda.

Åtgärder

Arten kan möjligen redan vara försvunnen från landet, men noggrannare inventeringar behövs för att klarlägga detta. Upprätthåll beteshävd av magra, ogödslade naturbetesmarker. Ett relativt hårt bete är nödvändigt för att skapa en lämplig mark- och vegetationsstruktur för denna och andra värmekrävande arter. Användandet av avmaskningsmedel måste undvikas.

Litteratur

Landin, B. -O. 1957. Bladhorningar. *Svensk Insektfauna. Rekv. nr 46*. Stockholm.

Ljungberg, H. 2002. Bete, störning och biologisk mångfald i odlingslandskapet – hotade skalbaggar i öländska torrmarker. *Länsstyrelsen i Kalmar län, Miljöenheten, meddelande 2002:20*.

Palm, T. 1951. Anteckningar om svenska skalbaggar VI. *Ent. Tidskr.* 72: 39–53.

Palm, T. 1961. Några märkligare skalbaggsarter vid en sommaröversvämning på öländsk alvarmark. *Ent. Tidskr.* 82: 69–73.

Författare

Rickard Baranowski 1995. Rev. Bengt Ehnström 1999, Håkan Ljungberg 2005. © ArtDatabanken, SLU 2005.